

Nekalá soutěž

JUDr. Dana Ondřejová, Ph.D.

Soutěžní chování

- Soutěžní chování je biologicky ovlivněno
 - Existují 2 základní cíle určující chování živočichů:
 1. udržet se při životě
 2. přežít tím, že předají gen dalším generacím
 - Při dosahování těchto cílů se jedinec dostává do konkurenčních střetů
-

Právní regulace nekalosoutěžního jednání

- Právní regulace musí soutěžní chování dovolit, pouze tlumí jeho projevy tak, aby nevedly k sebezničení, neboť i jedno neškodné chování může vést ke zdivočení soutěžních mravů
-

Dvě větve soutěžního práva I

- § 41 ObchZ: ... soutěžitelé mají právo svobodně rozvíjet svou soutěžní činnost; jsou však povinni dbát přitom právně závazných pravidel HS nesmějí svoji účast v soutěži **zneužívat**
 - § 42/1 ObchZ:
 - zneužitím účasti v hospodářské soutěži je nekalé soutěžní jednání (tzv. nekalá soutěž) a nedovolené omezování hospodářské soutěže (tzv. existenční ochrana hospodářské soutěže)
-

Dvě větve soutěžního práva II

- Veřejnoprávní a soukromoprávní větev soutěžního práva
 - chráněné zájmy
 - „dozorové orgány“, zahájení řízení, procesní předpisy
-

Obvyklé reklamní přehánění I

- V R je dovolena nadsázka, pokud však téměř každý pozná, že se o přehánění jedná
 - O toto jde např. v tzv. **reklamě superlativní** (R s přívlastky vyjadřujícími ty nejlepší vlastnosti nabízeného výrobku – nejlepší, největší, nejlevnější, nejchutnější):
 - nejpařížštější ze všech optiků
 - malým dětem nejlépe rozumí maminky a společnost XY
 - nejchutnější dorty na světě
 - všechny kočky by kupovaly Whiskas
 - všechny vnučky doporučují
 - Wondebra: fiktivní stávka plastických chirurgů, neboť podprsenka vyvolá jejich nezaměstnanost
 - Globus („plešolesk tady nemáme, ale jinak najdete spoustu jiného“)
-

Obvyklé reklamní přehánění II

Pozor však na **objektivně ověřitelná fakta** – pokud nejsou pravdivá a lze je ověřit – nekalá soutěž (klamavá reklama)

- např. nejlevnější v Brně
 - největší autobazar v ČR
 - nejnižší úroková sazba ze všech českých bank
 - odbytová jednička za rok 2008
-

Generální klauzule nekalé soutěže

☐ § 44 odst. 1 ObchZ

☐ **Nekalou soutěží se rozumí:**

a) jednání v hospodářské soutěži

b) které je v rozporu s dobrými mravy soutěže

c) a které je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům

- **Nekalá soutěž se zakazuje!**

- Aby mohlo být jednání považováno za nekalosoutěžní, musí být splněny **všechny** podmínky generální klauzule!
 - Nenaplnění byt' jen jediného znaku** znamená, že se nejedná o nekalosoutěžní jednání
-

Ad a) jednání v hospodářské soutěži

- = jednání soutěžně orientované, tj. jednání, kde se uplatňují běžné nástroje hospodářského soutěžení
 - Důraz na slovo „hospodářská“
 - není v pracovním poměru
 - může být ve sportu v určitých případech (podplácení rozhodčích)
 - není politická soutěž
 - věda, umění – není, ale je v případě možnosti využití v hospodářské soutěži
-

Ad b) rozpor s dobrými mravy soutěže

Není totéž, co dobré mravy obecně, důraz na slovo „soutěže“, jedná se o průnik

Vztah mezi DM a DM soutěže:

a) rozpor s DMS a není rozpor s DM

(nezáměrné užití obchodní firmy po právu užívané jiným)

b) není rozpor s DMS a je rozpor s DM

(uvržení rodiny konkurenta do existenční nouze)

c) rozpor dle obojího

(strhávání konkurentových letáků, záměrné pomluvy)

Ad c) způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům

- Újma nemusí skutečně nastat, zde důraz na slovo „způsobilost“
 - **Charakter újmy:** - hmotný (zisk)
- nehmotný (pověst)
-

Použití generální klauzule

- 1) stanoví **obecné podmínky ke kvalifikaci nekalé soutěže** – splněny – pak se jedná o nekalou soutěž

 - 2) **samostatně použitelné ustanovení** na situace, kterou nejsou upraveny zvláštními skutkovými podstatami nekalé soutěže
-

Soudcovské skutkové podstaty nekalé soutěže

- Lidská tvořivost je velmi rozmanitá a zákon nemůže postihnout všechna jednání, která člověk vymyslí, nechává tak na soudech, která další jednání kromě zvláštních skutkových podstat lze považovat za nekalosoutěžní
 - Generální klauzule je blíže rozváděna na základě soudních rozsudků – tzv. soudcovské skutkové podstaty nekalé soutěže = typová jednání, která nejsou upravena zákonem, ale lze je postihnout dle generální klauzule
-

-
- Lidská tvořivost je velmi rozmanitá (zákon nemůže postihnout všechna jednání, která člověk vymyslí)
 - na soudech, která další jednání kromě zvláštních skutkových podstat lze považovat na nekalosoutěžní
 - Generální klauzule je blíže rozváděna na základě judikatury – tzv. soudcovské skutkové podstaty nekalé soutěže (nepojmenované skutkové podstaty nekalé soutěže) = typová jednání, která nejsou upravena zákonem, ale lze je postihnout dle generální klauzule
-

Zvláštní skutkové podstaty nekalé soutěže

□ § 45 – 52 ObchZ

- Zákon upravuje konkrétní skutkové podstaty nekalé soutěže – celkem 9
 - **Abychom určili, zda je konkrétní jednání nekalosoutěžní, je nejprve zjistit, zda jsou naplněny všechny podmínky generální klauzule a až poté zkoumat zvláštní skutkové podstaty!!!!**
-

-
- Klamavá reklama**
 - Klamavé označení zboží a služeb**
 - Vyvolání nebezpečí záměny**
 - Parazitování na pověsti**
 - Podplácení**
 - Zlehčování**
 - Srovnávací reklama**
 - Porušení obchodního tajemství**
 - Ohrožování zdraví a životního prostředí**
-

Klamavá reklama (§ 45 ObchZ)

- = šíření údajů o vlastním nebo cizím podniku, jeho výrobcích či výkonech, které je způsobilé vyvolat klamnou představu a zjednat tím vlastnímu nebo cizímu podniku v hospodářské soutěži prospěch na úkor jiných soutěžitelů či spotřebitelů
 - Klamavý je i údaj sám o sobě pravdivý, jestliže vzhledem k okolnostem a souvislostem, za nichž byl učiněn, může uvést v omyl
 - Např. praktiky obchodních řetězců – málo akčního zboží, žádné či jiné, hotel u 10 m u pláže
-

Klamavé označení zboží a služeb (§ 46 ObchZ)

- = každé označení, které je způsobilé vyvolat v hospodářském styku mylnou domněnku, že jím označené zboží nebo služby pocházejí z určitého státu, oblasti či místa nebo výrobce či že vykazují zvláštní charakteristické znaky nebo zvláštní jakost
- Šampaňské, doutníky Havana
 - Lze ementálský sýr, nelze na český sýr napsat „Ementál“
 - Husu na polštář lze nakreslit jen, je-li náplň z husího peří
-

Vyvolání nebezpečí záměny (§ 47 ObchZ)

- Např. užití firmy nebo názvu osoby nebo zvláštního označení podniku užívaného již po právu jiným soutěžitelem, je-li toto způsobilé vyvolat nebezpečí záměny nebo klamnou představu o spojení s podnikem, firmou, zvláštním označením jiného podnikatele
 - Watterman
-

Parazitování na pověsti (§ 48 ObchZ)

- = využívání pověsti podniku, výrobků nebo služeb jiného soutěžitele s cílem získat pro výsledky vlastního nebo cizího podniku prospěch, jehož by soutěžitelů jinak nedosáhl
- např. „Sana, rodná sestra másla“
 - Reakce másla: „máslo nemá sestru ani bratra“
 - 4711, Kofola
-

Podplácení (§ 49 ObchZ)

- = poskytnutí jakéhokoli prospěchu za účelem, aby nekalým postupem docílil na úkor jiných soutěžitelů pro sebe či jiného soutěžitele přednost či jinou neoprávněnou výhodu v soutěži (aktivní podplácení)
 - rovněž žádost, slíbení či přijetí za stejným účelem jakéhokoliv prospěchu (pasivní podplácení)
-

Zlehčování (§ 50 ObchZ)

- = jednání, jímž soutěžitelů uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu
 - Také uvedení a rozšiřování pravdivých, pokud jsou způsobilé přivodit újmu
-

Srovnávací reklama (§ 50a ObchZ)

- = jakákoliv reklama, která výslovně nebo i nepřímou identifikuje jiného soutěžitele anebo zboží nebo služby nabízené jiným soutěžitelem (§ 50a odst. 1 ObchZ)
 - Povolená za splnění všech 8 podmínek stanovených §50a odst. 2 ObchZ
-

Srovnávací reklama II

Podmínky přípustnosti – stav od 11.2.2008:

- a) není klamavá nebo neužívá klamavé obchodní praktiky podle zvláštního právního předpisu
 - b) srovnává jen zboží nebo služby uspokojující stejné potřeby nebo určené ke stejnému účelu
 - c) objektivně srovnává jeden nebo více znaků daného zboží nebo služeb, které jsou pro ně důležité, ověřitelné a charakteristické, mezi nimiž může být i cena
 - d) nevede k vyvolání nebezpečí záměny na trhu mezi tím, jehož výrobky nebo služby reklama podporuje, a soutěžitelem nebo mezi jejich podniky, zbožím nebo službami, ochrannými známkami, firmami nebo jinými zvláštními označeními, která se pro jednoho nebo druhého z nich stala příznačnými
-

Srovnávací reklama III

- e) nezlehčuje nepravdivými údaji podnik, zboží nebo služby soutěžitele ani jeho ochranné známky, firmu či jiná zvláštní označení, která se stala pro něj příznačnými, ani jeho činnost, poměry či jiné okolnosti, jež se jej týkají,
 - f) se vztahuje u výrobků, pro které má soutěžitel oprávnění užívat chráněné označení původu, vždy jenom na výrobky se stejným označením původu,
 - g) nevede k nepoctivému těžení z dobré pověsti spjaté s ochrannou známkou soutěžitele, jeho firmou či jinými zvláštními označeními, která se pro něj stala příznačnými, anebo z dobré pověsti spjaté s označením původu konkurenčního zboží, a
 - h) nenabízí zboží nebo služby jako napodobení nebo reprodukci zboží nebo služeb označovaných ochrannou známkou nebo obchodním jménem nebo firmou
-

Srovnávací reklama V

- § 50a odst. 3 ObchZ – **srovnání odkazující na zvláštní nabídku:**
 - Musí být jasně a jednoznačně uvedeno datum, ke kterému nabídka končí, příp. uvést, že bude ukončena v závislosti na vyčerpání zásob
 - Uvést, ke kterému dni nabídka začíná
-

Porušení obchodního tajemství

- = jednání, jímž jednající jiné osobě neoprávněně sdělí, zpřístupní pro sebe nebo po jiného využije obchodní tajemství (§ 17), které může být využito v soutěži a o němž se dozvěděl v pracovním vztahu, jiném vztahu, funkce, vlastním či cizím jednáním
 - i tzv. špehováním
-

Ohrožování zdraví a životního prostředí

- = jednání, jímž soutěžitel zkresluje podmínky hospodářské soutěže tím, že provozuje výrobu, uvádí na trh výrobky nebo provádí výkony ohrožující zájmy ochrany zdraví nebo životního prostředí chráněné zákonem, aby tak získal pro sebe nebo pro jiného prospěch na úkor jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů
- např. nedodržování norem o ochraně vody
-

Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži

1) Aktivně legitimované osoby

= kdo může žalovat

- soutěžitelé

- spotřebitelé

- tzv. jiné osoby dotčené nekalou soutěží

- osoby oprávněné hájit zájmy soutěžitelů a spotřebitelů (obchodní komory, sdružení spotřebitelů)

2) Pasivně legitimované osoby

= kdo může být žalován (rušitel)

□ Konkrétní nároky z nekalé soutěže dle ObchZ:

- Zdržení se určitého jednání
 - Odstranění závadného stavu
 - Přiměřené zadostiučinění
 - Náhrada škody
 - Vydání bezdůvodného obohacení
-

□ Další prostředky ochrany – dle OZ a OSŘ:

- Svépomoc
 - Nutná obrana
 - Správní orgány – zásah v případě narušení pokojného stavu
 - Předběžné opatření
 - Uveřejnění rozsudku na náklady povinné strany
-

Konkrétní nároky z nekalé soutěže VIII

- ❑ Ne každý může uplatňovat všechny nároky
- ❑ **Soutěžitelé** – všechny nároky, u všech skutkových podstat
- ❑ **Spotřebitelé** – všechny nároky, ale jen u skutkových podstat, jimiž jsou přímo dotčeni (§ 44 – 47 a § 52 ObchZ, tj. vyjma podplácení, zlehčování, srovnávací reklamy a porušení obchodního tajemství)
- ❑ **PO oprávněná hájit zájmy** – jen zdržení a odstranění závadného stavu a u některých skutkových podstat (nelze u § 48 – 51 ObchZ, tj. parazitování na pověsti, podplácení, zlehčování, srovnávací reklama)

-
- ❑ Nezáleží na tom, co autor míní, ale jak je to vnímáno adresáty
 - ❑ Záleží, jak věc vnímá průměrně vnímající spotřebitel = průměrný zákazník
 - ❑ Zamlčení informace, pokud je potřebná pro adekvátní představu, činí celek nepravdivým
 - ❑ Vždy záleží na okolnostech konkrétního případu
-

Existenční ochrana hospodářské soutěže

Prameny práva

- ❑ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
 - ❑ Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů
-

Cíle práva na ochranu HS

- ❑ **Hlavním účelem** práva na ochranu hospodářské *soutěže* je vytváření zábran proti omezování soutěže.
 - ❑ cílem není ochrana zájmů konkrétních soutěžitelů – jejich zájmy jsou chráněny pouze *zprostředkovaně*.

 - ❑ **Nástroje** k tomu jsou:
 - zásadní zákaz dohod omezujících soutěž (tzv. kartelů)
 - zákaz zneužití dominantního postavení
 - kontrola koncentrace (spojování soutěžitelů)
-

Dohody narušující soutěž

- ❑ tzv. kartely či kartelové dohody
 - ❑ dohody mezi soutěžiteli, jednání ve vzájemné shodě, rozhodnutí sdružení soutěžitelů, které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže
 - ❑ není důležité, zda jeho účastníci jednají v úmyslu narušit soutěž
 - ❑ sankce absolutní neplatnosti, pokud zákon nestanoví jinak nebo pokud neexistuje tzv. všeobecná (skupinová, bloková) výjimka; pokuta (leniency program)
 - ❑ není kartelem, pokud je zanedbatelný dopad na HS (zrušení výjimek de minimis)
-

□ Demonstrativní výčet dohod narušujících soutěž:

a) přímé či nepřímé určení cen, případně jiných obchodních podmínek (tzv. cenové a podmínkové kartely) – např. pevné, minimální, maximální ceny, způsob výpočtu, diskriminační, stanovený rabat apod.

b) omezení nebo kontrola výroby, odbytu, výzkumu a vývoje

c) rozdělení trhu (mohlo by vést ke vzniku lokálních monopolů)

d) uzavření smlouvy bude vázáno na přijetí dalšího plnění, které věně ani dle obchodních zvyklostí s předmětem smlouvy nesouvisí (junktimace)

e) uplatnění rozdílných podmínek vůči jednotlivým soutěžitelům při shodném nebo srovnatelném plnění (diskriminace)

f) účastníci dohody nebudou obchodovat se soutěžiteli, kteří nejsou účastníky dohody (skupinový bojkot)

□ **Horizontální a vertikální dohody:**

- *horizontální* - dohody mezi soutěžiteli působícími na stejné úrovni trhu zboží
 - *vertikální* - dohody mezi soutěžiteli působícími na různých úrovních trhu zboží.
 - *smíšené* dohody se považují za horizontální; to platí i v pochybnosti, o jaký druh dohody se jedná
-

□ **Výjimky ze zákazu dohod:**

- bloková výjimka – stanoví Evropská komise cestou nařízení, Úřad
 - zákonná výjimka
-

Zákaz zneužití dominantního postavení

- Za dominanta se považuje soutěžitel, který disponuje tržní silou, umožňující mu *značně nezávislé chování na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích.*
 - Zákonný zákaz jakéhokoliv zneužívání dominantního postavení na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů
-

-
- **Skutkové podstaty zneužití dominantního postavení:**
 - a) Vynucování nepřiměřených podmínek se zakazuje, ať již je přímé nebo nepřímé.
 - zejména nápadný nepoměr k poskytovanému protiplnění
 - b) Omezení na úkor spotřebitelů se mohou projevat zejm. zastavením či omezením výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje. Za zneužití tržní moci se naopak nebude považovat zastavení dodávek pro špatnou platební morálku nebo dokonce insolvenci kupujícího.
-

-
- c) Junktimace znamená vázání souhlasu s uzavřením smlouvy na podmínku, že druhá smluvní strana odebere i další plnění, které s požadovaným předmětem smlouvy věcně ani podle obchodních zvyklostí nesouvisí; tržní protistrana dominanta je na něm závislá do té míry, že musí ustoupit i požadavkům na vnucené plnění, o které nemá zájem ona, ale jen její dominantní protějšek.
- d) Diskriminace je uplatňování rozdílných podmínek při shodném či srovnatelném plnění vůči jednotlivým účastníkům trhu, jimiž jsou tyto účastníci v hospodářské soutěži znevýhodňováni.
-

-
- e) Cenové podbízení znamená nabízení a prodeje zboží za nepřiměřeně nízké ceny
- f) Odmítnutí přístupu k infrastruktuře - dominant nesmí odmítnout jiným soutěžitelům za přiměřenou úhradu přístup k vlastním přenosovým sítím nebo jiným obdobným rozvodným a jiným infrastrukturním zařízením, kterými disponuje, pokud tito soutěžitelé nemohou z jakýchkoliv důvodů bez spoluužívání takového zařízení působit na stejném trhu jako dominantní soutěžitelé. Zákaz zneužití platí i na případy, kdy přenosové sítě a jiná infrastrukturní zařízení nejsou sice ve vlastnictví dominantanta, který je ale ovládá na základě jiného právního titulu.
-

g) Jiné formy zneužití – např. zneužívání vlastnictví práv k patentům, vynucování nesouvisejících nebo nepřiměřených výhod za poskytnutí licence, poskytování věrnostních rabatů a bonusů za dosažení určitého ročního obratu, nejružnější exkluzivní klauzule v rukou tržních dominantů, zneužití cen a obchodních podmínek, různé formy bojkotů apod.

Kontrola spojování soutěžitelů

Pozitivní vymezení spojení soutěžitelů - ke spojení podniků může dojít

- a) *přeměnou* dvou nebo více soutěžitelů, kteří dříve působili na trhu samostatně
 - b) *nabytím podniku* jiného soutěžitele nebo jeho podstatné části smlouvou
 - c) vznikem *společné kontroly* nad soutěžitelem
 - d) získáním kontroly jedním nebo více nepodnikatelskými subjekty nad jiným podnikem za předpokladu, že kontrolu nabývající subjekt již alespoň jeden podnik kontroluje
 - e) získáním kontroly podnikatelským subjektem nad jiným podnikem; jedná se o nabytí účastnických cenných papírů, obchodních nebo členských podílů a nebo o jakýkoliv způsob, umožňující určovat nebo ovlivňovat soutěžní chování kontrolovaného soutěžitele
-

Koncentrací není (negativní vymezení):

- a) přechodná účast banky v právnické osobě po dobu záchranné operace nebo rekonstrukce právnické osoby,*
 - b) přechodné získání podílů jiného soutěžitele za účelem jejich prodeje soutěžitelem, který obchoduje s cennými papíry, pokud tento nabývající soutěžitel nevykonává s tím spojená hlasovací práva s cílem určit nebo ovlivnit soutěžní chování kontrolovaného soutěžitele,*
 - c) přechod některých působností statutárních orgánů soutěžitelů na osoby vykonávající činnost podle zvláštních právních předpisů (likvidátoři, správci konkursní podstaty, nucení správci).*
-

Jak se spojení úředně povoluje?

- řízení o povolení spojení je *dvoufázové*:

- v 1. stupni Úřad rozhodne o tom, *zda vůbec spojení podléhá jeho schválení*. Pokud takové rozhodnutí nevydá v zákonem stanovené 30 denní lhůtě počítané od zahájení řízení, nebo pokud v téže lhůtě písemně účastníkům nesdělí, že v řízení pokračuje, považuje se spojení nevyvratitelně za povolené.

- ve 2. fázi Úřad spojení *povolí* nebo *zamítne* – to v případě, že spojení by mělo za následek podstatné narušení hospodářské soutěže na relevantním trhu.
